

JAARVERSLAG OVER HET 48e VERENIGINGSJAAR 2016
van de
GESCHIEDKUNDIGE KRING VAN STAD EN LAND VAN BERGEN OP ZOOM

Vereniging

Op 16 november 1967 namen enkele inwoners van Bergen op Zoom het initiatief tot het oprichten van de vereniging "Geschiedkundige Kring van Stad en Land van Bergen op Zoom".

De oprichting vond plaats op 1 januari 1968, waarna de notariële akte is verleden door Notaris P.C. Molenaar te Bergen op Zoom. Koninklijke goedkeuring van de statuten verkreeg de vereniging op 15 maart 1971. De statuten zijn laatstelijk gewijzigd op 21 juni 1996, verleden door Notaris J.J. Bakker te Bergen op Zoom.

Onder nummer 40280920 zijn de statuten ingeschreven in het register van de Kamer van Koophandel te Breda.

Bestuur

Samenstelling van het bestuur op 1 januari 2016:

Voorzitter: de heer Joost de Graauw
Secretaris: de heer Sjef de Wit
Penningmeester: de heer Jos van Rijn
Leden: mevrouw Ria Huisman,
de heer Marc van der Steen, de heer Jan van Tienen,
de heer Laurijs Weyts en de heer Jan Hopstaken

Op 13 april 2016 heeft de Algemene Ledenvergadering ingestemd met de volgende bestuurssamenstelling:

Voorzitter: de heer Koert Damveld
Secretaris: de heer Sjef de Wit
Penningmeester: de heer Jos van Rijn
Leden: mevrouw Ria Huisman, de heer Jan Hopstaken
de heer Marc van der Steen, de heer Jan van Tienen,
de heer Willem van Rooij en de heer Rob Franssen

Alle bestuursleden zijn vrijwilligers en ontvangen geen enkele vergoeding voor hun werkzaamheden binnen de Geschiedkundige Kring van Stad en Land van Bergen op Zoom.

Leden

Ereleden in 2016: Dr. W.A. van Ham (erelid sinds 24 april 1995)

Aantal leden:

	Per 1 januari 2016	Per 31 december 2016
Ereleden	1	1
Leden	1198	1178
Kroonleden	5	5

Vergaderingen

De Algemene Ledenvergadering werd gehouden op woensdag 13 april 2016 in de Ontmoetingskerk te Bergen op Zoom. In het jaar 2016 werden 10 bestuursvergaderingen gehouden.

Werkzaamheden bestuur en activiteiten

De volgende activiteiten werden georganiseerd:

- Hofzaallezingen

In de maand maart 2016 is door de werkgroep Hofzaallezingen weer een reeks van vier lezingen over de cultuurhistorie rond Bergen op Zoom georganiseerd.

In de werkgroep Hofzaallezingen werkt de Geschiedkundige Kring (Ria Huisman en Jan van Tienen) samen met Het Markiezenhof (Yolande Kortlever) en de Heemkundekring Halchterth (John Kruis en Lia Rozendaal) Onderwerpen waren:

- 01 maart 2016 : Op zoek naar de Romeinen, door Marco Vermunt
- 08 maart 2016 : 8-03-1814 Vergeten Oorlog, door Pieter Geertsma
- 15 maart 2016 : De weervissers van Bergen op Zoom, door Marc van der Steen
- 21 maart 2016 : Twee eeuwen schippers en scheepvaart in Bergen op Zoom door Gerrit Groeneweg

Alle lezingen waren snel uitverkocht. De 120 bezoekers per avond lieten in de evaluatie weten tevreden te zijn over de organisatie en de inhoud van de lezingen. Financieel is het jaar positief afgesloten, zodat onze reserve weer iets gegroeid is.

- Maand van de Geschiedenis

De activiteiten in het kader van de Maand van Geschiedenis (thema grenzen) hebben we niet verder uitgewerkt, daar we in oktober ook onze presentatie hadden van het ledengeschenk.

- Geschiedenisquiz

De quiz wordt jaarlijks gespeeld in de theaterzaal van de Regionale Scholengemeenschap 't Rijks, die traditiegetrouw daarvoor gastvrijheid biedt. Dit jaar voor de 12^e keer op 15 april. De quiz is gewonnen door: De Weervissers. Deelnemers die in 2016 aan de Geschiedenisquiz hebben deelgenomen of daarvoor waren uitgenodigd, krijgen automatisch een uitnodiging voor de quiz van het volgend jaar. (zie ook werkgroep geschiedenisquiz)

- Algemene Ledenvergadering

De Algemene Ledenvergadering werd gehouden op 13 april 2016 in de Ontmoetingskerk. De presentielijst werd getekend door 57 personen, inclusief de bestuursleden. Tijdens het huishoudelijk gedeelte van de vergadering werden, zoals gebruikelijk, o.a. de volgende punten besproken: financieel verslag 2015, herziene begroting 2016 en de begroting 2017. Er werd stilgestaan bij de bestuurswisselingen: Joost de Graauw vertrok als voorzitter, hij zag af van een tweede termijn i.v.m. gezondheidsredenen. Joost blijft wel betrokken bij de GK, daar hij zitting heeft in de redactie van de Waterschans en voorzitter wordt van de werkgroep Quiz. Ook Laurijs Weyts vertrok, daar zijn termijn er binnen het bestuur (6 jaar) opzat. Laurijs blijft wel voorzitter van de werkgroep Website. Wij mochten de heren Willem van Rooij en Rob Franssen verwelkomen binnen het bestuur.

Extra aandacht kreeg het agendapunt 10: Het 50 jarig jubileum van de Geschiedkundige Kring. Marc van der Steen, projectleider, gaf verder uitleg. De projectgroep heeft een concept programma ontwikkeld. Een deel gaat straks meedoen in de werkgroep om het verder te ontwikkelen. Belangrijk is: Reguliere activiteiten blijven maar krijgen een 50 jaar twist, er komen zeker ook extra activiteiten en we zoeken samenwerking met het cultuur historisch veld.

Programma 2018:

- Feestelijke opening in januari, waarbij alle/zoveel mogelijk leden welkom zijn. Hierbij zal de geschiedenis App worden geïntroduceerd Dit is voor Bergenaren en voor bezoekers. Ook gaan we proberen om alle studies die de GK heeft uitgegeven digitaal te hebben.
- De Hofzaallezingen worden lezingen al dan niet op locatie en dat worden er misschien 5 (per decennial!), dus met een twist.
- De Geschiedenisquiz wordt er ook een met een twist. Extra voor jongeren.
- Volwassen Monumentdag op de zondag voor de JMD. Een soort terugkomdag voor mensen die het in het verleden hebben meegemaakt.
- Samenwerking met museum en Vrienden van het Markiezenhof.
- Logendag (uitwisseling alle Scholen voor Geschiedenis) met academische zitting
- Feestelijke jaarafsluiting met presentatie Bergen in Brokken (het ledengeschenk van 2018)
- Waterschans 2018-4 een themanummer over 50 jaar Geschiedkundige Kring.

Het programma is natuurlijk nog niet definitief, maar we hebben al wel een globaal idee.

Na de pauze hield de heer Cees van Broekhoven namens de Berregse Kamer, een lezing over het Bergse dialect. Cees van Broekhoven is ook projectleider bij het Centrum voor de Kunsten Bergen op Zoom. Tijdens de presentatie was er bijzondere aandacht voor het dialect in het algemeen, met een hoofdrol voor het Berregs dialect, de problemen bij het vastleggen van dialecten, andere dialecten op de Brabantse Wal en activiteiten van de Berregse Kamer. Kortom; *'n koekje uit eige dòòs! Of was 't nou dóòs?*

- Geschenk aan de leden

Het ledengeschenk 2016 was het boekwerk *Twaalf ambachten, één familie*. Adriaan van Roode en Marc van der Steen staan hierin stil bij de wederwaardigheden van de familie Rogier in het negentiende- en twintigste-eeuwse Bergen op Zoom. De schrijnwerker en orgelbouwer Christiaan J. Rogier staat daarin centraal. Zijn nazaten spelen in de negentiende en twintigste eeuw een voorname rol in het industriële, kerkelijke en sociaaleconomische leven van de stad.

Vandaar de titel 'Twaalf ambachten, één familie'. Vanuit het perspectief van opeenvolgende generaties van deze bijzondere familie wordt de overgang van ambacht naar industrie in het Bergen op Zoom van de voorbije twee eeuwen belicht. De redactie bestond verder uit Willem Vermeulen (voorzitter), Bart van Eekelen en Jan Voorsluys.

- Jaarlijkse Ledenexcursie:

De jaarexcursie was afgelopen jaar op 3 september en wederom georganiseerd door de Werkgroep Excursies. Zij gingen eerst naar Haaren waar het kasteel Nemerlaer werd bezocht, Kasteel Nemerlaer is een 14e-eeuws kasteel, gelegen in Haaren. Het kasteel is vernoemd naar het riviertje de Amer en Laer.

's Middags ging men naar het Nationaal Museum Klok & Peel in Asten, hier bezocht men naast klokken en beiaarden uit de Lage Landen ook klokken en bellen uit andere culturen o.a. uit China. Gezichtsbepalend voor het museum is een indrukwekkend astronomisch kunstuurwerk. Sinds juni 2013 is de permanente tentoonstelling 'Asten klinkt in de Notre Dame' te zien. Een tentoonstelling over de bijzondere in Asten gegoten klok voor de Notre Dame. Er waren voldoende deelnemers om met een volle bus af te reizen.

- Stadsexcursies

Op zondag 8 mei mochten we o.l.v. Johan Stalknecht een kijkje nemen in de wijk Noordgeest. Niet alleen werd de typische nieuwbouwwijk uit de jaren 1980/1990 bekeken, maar er werd ook gezocht naar sporen uit het verleden. Zo met het blote oog niet waarneembare overblijfselen werden nu door de heer Stalknecht vakkundig blootgelegd en dit leverde de deelnemers een hele nieuwe kijk op de wijk Noordgeest. Ze werden begeistert.

Op zondag 16 oktober werd er een bezoek gebracht aan de Blokstallen 2 en 3. Bij deze stadsexcursie namen Jan en Laurijs Weyts een groep van 35 belangstellenden mee naar de zopas gerenoveerde Blokstallen. Van paardenstal tot restaurant annex kantooruimte annex ruimte voor culturele activiteiten. Twee grote gebouwen van dik 250 jaar oud met indrukwekkende kappen. Zowel buiten als binnen konden we zien wat de restauratie opgeleverd had. Zo blijft erfgoed goed bewaard.

- Vrijwilligersbijeenkomst 8 oktober 2016

De vrijwilligers van de Geschiedkundige Kring met partners konden kiezen of een wandeling over een stukje van de Brabantse Wal o.l.v. Willem de Weert of een kijkje nemen in het museum Den Aanwas o.l.v. mevrouw Stoetjesdijk.

Er waren 43 aanmeldingen, maar door omstandigheden vielen er jammer genoeg nog 4 af. We konden bij De Jonckheer 29 wandelaars en 10 museumbezoekers ontvangen op een heerlijk kopje koffie met een plaatselijke lekkernij.

Daarna ging men op pad of op bezoek. Rond de klok van 12.15 uur werd de dag afgesloten bij De Jonckheer met een prima verzorgde lunch en ging ieder weer tevreden naar huis.

Commissie Kascontrole

De commissie bestond uit de heren Piet Hoppenbrouwers, Rinus Klaassen en Frans van den Berg. Deze commissie heeft op ???? maart/april 2017 de financiële stukken over het boekjaar 2016 gecontroleerd.

De Waterschans

De Waterschans is in 2016 vier keer uitgekomen en was opnieuw voor niet-leden te koop in de plaatselijke boekhandel. De redactie bestond in 2016 uit Jan Peeters (hoofdredacteur), Jaap Dekker (redactiesecretaris), Bart van Eekelen, Joost de Graauw en Daphne Valentijn. De redactie is tot ieders grote tevredenheid sinds januari 2016 uitgebreid met Margot Franken, die als Neerlandica en classica werkzaam is als lerares aan 't Rijks. Wegens uitbreiding van de beroepswerkzaamheden van Marieke Liefing heeft zij de redactie in 2016 helaas moeten verlaten. Bij de redactievergadering van mei 2016 heeft de redactie officieel afscheid genomen van Ward Warmoeskerken. Ward is uitvoerig bedankt voor de stukjes *Wardtaal* die hij de afgelopen jaren heeft geschreven.

In 2016 is er ook een werkgroep gevormd ter voorbereiding van een themanummer over de geschiedenis van het middelbaar onderwijs in Bergen op Zoom. De aanleiding is de omstandigheid dat zowel 't Rijks, het *Mollerlyceum*, het *Roncalli* en het *Juvenaat* een jubileum zullen vieren of hebben gevierd in 2016 en/of 2017. Het themanummer zal verschijnen in juni 2017.

In 2018 bestaat de Geschiedkundige Kring 50 jaar. Het ligt in de bedoeling van de redactie om in 2017 de eerste plannen te ontwikkelen voor een themanummer in 2018, dat in het teken zal staan van het vijftigjarig jubileum van de Kring.

Zoals in voorgaande jaren, zal de redactie blijven streven naar een zekere gelaagdheid in het niveau van de artikelen. Behalve gedegen stukken op wetenschappelijk niveau, blijft *De Waterschans* ruimte bieden voor meer populaire bijdragen. Bovendien blijft de redactie streven naar spreiding van de artikelen naar onderwerp en tijdvak.

Last but not least: De auteursrichtlijnen van *De Waterschans* zijn toe aan een update. De redactie streeft er naar om deze in de loop van 2017 te realiseren.

Werkgroep Boeken

De werkgroep Boeken werd in 2016 gevormd door Willem Vermeulen, Adriaan van Roode, Jan Voorsluijs en Marc van der Steen (tevens contactpersoon namens het bestuur). In de tweede helft van het jaar trad vanuit het bestuur Willem van Rooij toe.

In 2016 is het ledengeschenk: Een boek over het leven van Cornelis J. Rogier uitgebracht.

Dit blijkt het laatste levenswerk te zijn geworden van Adriaan van Roode, die na een kort ziekbed toch nog veel te vroeg van ons is heen gegaan. Voor zijn jarenlange inzet zijn wij Adriaan veel dank verschuldigd en we zullen hem zeker de komende tijd node missen.

In 2016 is met een groep van vijftien auteurs gewerkt aan het ledengeschenk 2018 *Bergen in Brokken*. Het behandelt 50 verdwenen gebouwen en locaties na de Tweede Wereldoorlog en de plaatsvervangende nieuwbouw indien van toepassing. De 50 gebouwen en locaties zijn door de auteursgroep bepaald en de eerste artikelen zijn geschreven.

Werkgroep School voor Geschiedenis

De School voor Geschiedenis is in september 2016 gestart met haar zevende schooljaar.

De organisatie van de school is in handen van de Werkgroep School voor Geschiedenis onder leiding van het bestuurslid Jan Hopstaken. In 2016 bestond de werkgroep uit: Peter van Dijk, Hilde van den IJssel, Klaas Plompen, Ies Telkamp, Jan van Tienen, Ria Weyts en Frans Witjes. Yolande Kortlever treedt op als adviseur van de werkgroep. Chris Kraaijmes heeft in juni zijn werkzaamheden binnen de werkgroep beëindigd. Samen met Jac. Backx, Onno Bakker en Johan van Geel is Chris Kraaijmes nu actief om een en ander op de cursusavonden in goede banen te leiden.

De cursuslocatie is het Mollerlyceum aan het Bolwerk in Bergen op Zoom.

In het cursusjaar 2015-2016 waren er totaal 207 cursisten: 29 voor het eerste jaar, 40 voor het tweede jaar en 138 die zich voor één of meerdere modules hebben ingeschreven.

Voor het schooljaar 2016-2017 hebben zich 195 cursisten ingeschreven: 27 voor het eerste jaar, 25 voor het tweede jaar, terwijl 143 cursisten zich hebben ingeschreven voor een of meerdere modules. Een lichte daling ten opzichte van het schooljaar 2015-2016.

In het schooljaar 2016-2017 is het aantal modules waar cursisten die de twee basisjaren hebben gevolgd zich voor kunnen inschrijven, uitgebreid met twee nieuwe modules, te weten: Weervisserij en Bergs Dialect. Er was voor beide modules een enorme belangstelling.

Er zijn vanaf het schooljaar 2016-2017 in totaal 17 verschillende modules waarvoor cursisten zich kunnen inschrijven.

Het is niet gelukt een tweede cursus voor ambtenaren van de gemeente Bergen op Zoom van start te laten gaan. Vanuit de school is een aanbod gedaan, maar het lukte de contactambtenaar helaas niet om dit tijdig intern binnen de gemeente te communiceren.

In het najaar van 2016 is een start gemaakt met een evaluatie van de School voor Geschiedenis. Na zes succesvolle schooljaren is het een goed moment om terug te kijken: wat was het doel bij de start, voldoet het lesprogramma nog, wat zijn de resultaten en is er aanleiding om zaken aan te passen dan wel te wijzigen. De werkgroep zal in de loop van 2017 een evaluatierapport, inclusief adviezen, aan het bestuur uitbrengen.

Werkgroep Websiteredactie

De werkgroep richt zich in toenemende mate op het gehele digitale domein. In 2016 is het statuut vastgesteld voor de werkgroep website/online. Hierin is vastgelegd dat alle digitale uitingen via de werkgroep website/online gaan zodat een uniforme uitstraling geborgd is. Naast de website wordt onder andere Facebook in toenemende mate ingezet om het bereik te vergroten. Achter de schermen zijn er op de website kleine verbeteringen doorgevoerd.

De meest in het oog springende toevoeging op de website is de winkelpagina waar geïnteresseerden (oudere) uitgaven van de Geschiedkundige Kring kunnen bestellen. Met enkele verkopen per maand voldoet het aan een behoefte. Het bezoek naar de website is ook het afgelopen jaar vrij stabiel gebleven met een maandelijks bezoek van zo'n 800 tot 1000 gebruikers.

De redactie is ongewijzigd gebleven en bestaat uit de heren Laurijs Weyts, Marcel van Gastel, Ad van Loon en Hans Mulders. Vanuit het bestuur is Sjef de Wit afgevaardigd in de werkgroep.

Werkgroep Excursies

De werkgroep Excursies werd in 2016 gevormd door: de heren Piet Bernaards, Toon Demmers en Fons Evers. Naast de jaarlijkse excursie, dit jaar naar Haaren en Asten heeft de Werkgroep ook nog een aantal kleinere excursies georganiseerd voor de leden die zich aangesloten hebben bij de reisclub van onze Kring, t.w.:

- Op 4 maart een bezoek aan de tentoonstelling Hollanders van de Gouden Eeuw in de Hermitage, Amsterdam
- Op 28 mei werden Huis Doorn en de Pyramide van Austerlitz bezocht
- Op 15 oktober ging de reis naar het Nationaal Militair Museum (NMM) in Soest
- Als laatste bezochten we op 10 december in Gent een gelegenheidstentoonstelling over de gouden tijd van de Zuidelijke Nederlanden onder de titel voor God en Geld.

Voor alle excursies bestond er volop belangstelling.

Werkgroep Geschiedenisquiz

De werkgroep bestond in 2016 uit Ton van den Boom, Fons Evers, Johan van Geel, Cees Vanwesenbeeck, Laurijs Weyts en Frank Wierckx. Nadat Yolande Kortlever een deel van haar werkzaamheden voor de Quiz had teruggegeven waren we toch blij dat ze op ons verzoek toch nog mee keek over de schouders van de leden van het quizteam die de vragen en de antwoorden maken Frank en Cees nemen voortaan de presentatie voor hun rekening. Samen met het team droegen bijna twintig leden bij aan het welslagen van de avond: voor het uitdelen van de vragen en het innemen van de antwoorden, in de nakijkploeg en in de jury. Na deze twaalfde uitgave van de quiz is Fons Evers teruggetreden. Fons behoorde tot de initiators van de quiz en nam jaarlijks de organisatie op zich..

Op 15 april werd voor de twaalfde keer de geschiedenisquiz gehouden. Ook nu weer in de theaterzaal van RSG 't Rijks. 21 teams bonden de strijd aan. Bij de vorige geschiedenisquiz had het team Lievevrouweparochie definitief beslag gelegd op de wisselbeker. Het team dat nu de wisselbeker zou weten te bemachtigen zou dus als eerste op de nieuwe beker vermeld worden.

Het team De Weervisser ging met die eer strijken. Een nieuw team, alhoewel de (meeste) teamleden niet onbekend waren met het fenomeen Bergse Geschiedenisquiz. Trots uiteraard op de wisselbeker en blij met het beeldje, gemaakt door Marijke Evers. Als tweede eindigde het team Merck toch hoe Sterck, óók een nieuwe deelnemer. Het team Toeteroet legde beslag op de derde plaats.

Overleg Cultuur Historische Organisaties Bergen op Zoom

Deelname aan het overleg met de lokale erfgoedorganisaties oftewel Cultuur Historische Organisaties (CHO) in de gemeente Bergen op Zoom werd ook in 2016 gecontinueerd.

Onze bestuursleden Ria Huisman en Marc van der Steen vertegenwoordigde ons in 2016 in dit overleg.

Brabants Heem

Brabants Heem is de overkoepelende organisatie in Noord-Brabant van lokale erfgoedorganisaties. Ons bestuurslid, Jan van Tienen, vertegenwoordigt onze Kring al enkele jaren bij de vergaderingen van Brabants Heem.

Communicatie en publiciteit

Voor de communicatie met de leden maakt het bestuur o.a. gebruik van het verenigingsorgaan *De Waterschans*. Voor de algemene informatieverstrekking over de Geschiedkundige Kring worden de lokale media benaderd en wordt de website van de Geschiedkundige Kring van Stad en Land van Bergen op Zoom (www.geschiedkundigekringboz.nl) gebruikt.

Tot slot

De Geschiedkundige Kring van Stad en Land van Bergen op Zoom kan terugkijken op een goed verenigingsjaar, waarin voldoende activiteiten door vrijwilligers tot stand kwamen.

Het bestuur dankt iedereen van harte die hieraan een bijdrage heeft geleverd.

Bergen op Zoom, maart 2017

Sjef de Wit, secretaris